

СТЕНДАЛ
ВИТОРИЯ АКОРАМБОНИ
ХЕРЦОГИНЯ ДИ БРАЧАНО

Част 3 от „Италиански хроники“

Превод от френски: Алберт Коен, 1982

chitanka.info

ВИТОРИЯ АКОРАМБОНИ^[0]

За моя беда, както и за беда на читателя, това съвсем не е роман, а само верен превод на един печален разказ, написан в Падуа през декември 1585 година.

Преди няколко години бях в Мантуа, търсех ескизи и малки картини, подходящи за скромната ми кесия, но творби, които да принадлежат на художници отпреди 1600 година; именно по това време завърши агонията на италианската самобитност, изложена на голяма опасност още с превземането на Флоренция през 1530 година^[1].

Вместо картини един стар, много богат и свидлив патриций предложи да ми продаде, при това извънредно скъпо, пожълтели от времето ръкописи; поисках да ги прегледам; той се съгласи, като добави, че разчита на моята честност да забравя, ако не купя ръкописите, интересните истории, които ще прочета в тях.

Това условие ми се понрави и аз прехвърлих в голям ущърб на зрението си триста или четиристотин тетрадки, в които преди два-три века са били събрани разкази за трагични приключения, писма, покани за дуел, договори за помирение между съседи благородници, всякакъв вид спомени и т.н., и т.н. Старият собственик искаше за тези ръкописи огромна цена. След доста пазарлъци купих много скъпо правото да препиша някои разкази, които ми харесваха и които разриват нравите в Италия към 1500 година. Притежавам от тях двадесет и две тетрадки in folio^[2] и именно една от тези истории, съвсем точно преведени, ще прочете читателят, ако не му липсва търпение. Познавам историята на италианския XVI век и мисля, че тази повест е напълно достоверна. Помъчих се преводът на този старинен италиански стил, тържествен, непосредствен, прекалено мъглав и претрупан с намеци за събития и

идеи, които занимавали хората по времето на папа Сикст V^[3] (през 1585 година), да не бъде отражение на изящната съвременна литература и на свободните от предразсъдъци идеи на нашия век.

Неизвестният автор на ръкописа е много предпазлив човек, той не разсъждава върху събитията, нито ги подготвя; единствената му задача е да разказва правдиво. Ако понякога пише с цветисти изрази, то е, защото към 1585 година тщеславието съвсем не обграждало всички човешки действия с ореола на предвзетостта; смятало се, че можеш да въздействаш на ближния си само като се изразяваш с възможно най-голямата яснота. Около 1585 година никой, с изключение на дворцовите шутове или на поетите, не се опитвал да бъде приятен чрез словото. Тогава още не казвали: „Ще умра в нозете на ваше величество“, и то тъкмо в момента, когато са изпратили да им доведат пощенски коне, за да избягат; този тип предателство още не било измислено. Говорели малко и всеки се отнасял с изключително внимание към това, което му казвали.

И така, благосклонни читателю, не търсете тук интригуващ и жив стил, блестящ със свежи намеци за модните днес мисли и чувства, и особено не очаквайте увлекателни преживявания, присъщи на романите на Жорж Санд; тази голяма писателка би създала истински шедьовър от живота и нещастията на *Витория Акорамбони*. Искреният разказ, който ви предлагам, притежава далеч по-скромни предимства — предимствата на историята. Ако ви се случи да пътувате сам в пощенска кола, когато се спуска нощта, и се замислите върху голямото изкуство да се познава човешкото сърце, за основа на своето съждение бихте могли да вземете обстоятелствата на настоящата случка. Авторът казва всичко, обяснява всичко, не оставя никаква работа за въображението на читателя; той е писал съчинението си дванадесет дни след смъртта на героинята.

Витория Акорамбони се роди в благородно семейство в малкото градче Агубио, херцогство Урбино. Още от детството си тя привличаше вниманието на всички с рядката си, изключителна хубост; красотата далеч не беше най-големия ѝ чар; тя притежаваше всичко, с което едно момиче от благороден произход предизвиква възхищението на хората; но сред толкова много необикновени качества най-забележителна от всичко беше очарователната, може да се каже, неземна грация, с която тя от пръв поглед печелеше сърцето и волята

на всеки. А простотата, която придаваше обаяние на всяка нейна дума, не бе нарушавана от никаква престореност; още от самото начало тази девойка, надарена с толкова изключителна красота, вдъхваше доверие. Човек мъчно би могъл да устои на очарованието ѝ, ако само я видеше; но чуеше ли гласа ѝ и особено поведеше ли с нея разговор, вече беше невъзможно да не се поддаде на това необикновено обаяние.

Мнозина знатни кавалери от Рим, където живееше баща ѝ и където на площад Рустикучи, близко до катедралата „Сан-Пиетро“, се издигаше дворецът му, желяха да получат ръката ѝ. Имаше много случаи на ревност и съперничество, но накрая родителите на Витория предпочетоха Феличе Перети, племенник на кардинал Монталто, който стана по-късно папа Сикст V, благополучно управляващ и сега.

Феличе, син на Камила Перети, сестра на кардинала, се наричаше в началото Франческо Минучи; той прие името Феличе Перети, когато вуйчо му тържествено го осинови.

Влизайки в дома Перети, Витория внесе, без сама да съзнава, това превъзходство, което може да се нарече съдбоносно и което я съпътстваше навсякъде; за нея ще кажем, че би трябвало никога да не си я виждал, за да не я обожаваш.^[4] Любовта на мъжа ѝ към нея стигаше до истинска лудост; свекърва ѝ Камила и самият кардинал Монталто като че ли нямаха друго занимание на тази земя, освен да отгатват желанията на Витория, за да ги задоволяват на часа. Цял Рим се любуваше, наблюдавайки как този кардинал, известен със скромните си богатства и с отвращението си към всякакъв разкош, намираще постоянно удоволствие в това, да изпълнява всички желания на Витория. Млада, блестяща с красота, обожавана от всички, тя си позволяваше понякога много скъпи прищевки. Витория получаваше от своите нови роднини скъпоценни накити, бисери, с една дума, всичко най-ценно и рядко, което се появяваше у бижутерите на Рим, по онова време много добре снабдени със стока.

От обич към тази очарователна племенница кардинал Монталто, прочут със своята строгост, се отнасяше към братята на Витория като към собствени племенници. С намесата на кардинала Отавио Акорамбони, едва навършил тридесет години, бе назначен от херцога на Урбино и ръкоположен от папа Григорий XIII за епископ на Фосомброне; Марчело Акорамбони, младеж с огнена смелост, обвинен в не едно престъпление и гонен от *corte*^[6], едва се бе измъкнал от

преследване, което можеше да го отведе до смъртта. Удостоен с покровителството на кардинала, той можа да си възвърне донякъде спокойствието.

Третият брат на Витория, Джулио Акорамбони, бе назначен от кардинал Алесандро Сфорца на висша длъжност в двора му, щом кардинал Монталто се застъпи за него.

С една дума, ако хората знаеха да мерят щастието си не по безкрайната неумолимост на желанията си, а по богатата, които вече имат на дело, сватбата на Витория с племенника на кардинал Монталто би могла да изглежда на семейство Акорамбони връх на човешкото благополучие. Но безразсъдната жажда за огромни, но несигурни изгоди може да внуши дори на хора, отрупани до краен предел от благоволенieto на съдбата, странни и твърде опасни идеи. Няма съмнение, че ако един от роднините на Витория, както мнозина в Рим подозираха, ламтейки за по-високо положение, бе съдействал да я освободи от съпруга ѝ, то много скоро биха се уверили колко по-умно би било да се задоволят с умерените изгоди на едно скромно положение, което не след дълго щеше всъщност да стигне дотам, докъдето се простират човешките амбиции.

И така, Витория живееше като кралица в своя дом, когато една вечер Феличе Перети, току-що легнал с жена си в спалнята, получи писмо от някоя си Катарина, родена в Болоня и камериерка на Витория. Това писмо беше донесено от брата на Катарина, Доменико д'Акуавива, по прякор Манчино (Левака). Той бе прогонен от Рим заради многобройни престъпления, но по молба на Катарина Феличе му осигури могъщата закрила на своя вуйчо кардинала и сега Манчино идваше често в дома на Феличе, който изпитваше към него голямо доверие.

Писмото, за което говорим, бе написано от името на Марчело Акорамбони, този от братята на Витория, когото нейният мъж най-много обичаше. Той живееше обикновено укрит извън Рим; но понякога рискуваше и се връщаше в града и тогава намираще убежище в къщата на Феличе.

В писмото, предадено в такъв необичаен час, Марчело викаше на помощ зет си Феличе Перети; заклеваше го да му помогне и добавяше, че го чака до двореца Монтекавало по много бърза работа.

Феличе уведоми жена си за странното писмо, което му бе предадено, после се облече и взе само шпагата си. Придружен от един слуга със запалена факла, той вече се канеше да излезе, когато майка му Камила, всички жени от къщата и самата Витория му преградиха пътя; всички го умоляваха настойчиво да не излиза в този късен час. Тъй като той не отстъпваше пред молбите им, те паднаха на колене и със сълзи на очи го заклеха да ги послуша.

Жените и особено Камила бяха много наплашени от разказите за ужасните произшествия, които оставаха ненаказани и се случваха всекидневно по времето на Григорий XIII, изпълнено със смутове и нечувани престъпления. Беше ги поразило и друго: когато дръзваше да проникне в Рим, Марчело Акорамбони нямаше обичай да вика Феличе и подобна постъпка в този нощен час им се струваше съвсем неуместна.

С целия пламък на своята младост Феличе не отстъпваше пред тези доводи, продиктувани от страх, като научи, че писмото е било донесено от Манчино, когото той обичаше много и на когото неведнъж бе правил услуги, нищо вече не можеше да го задържи и той излезе от къщата.

Пред него вървеше, както вече казахме, само един слуга със запалена факла в ръка; но едва пристъпил няколко крачки нагоре по склона към Монтекавало, злочестият младеж се строполи, засегнат от три изстрела на аркебуза. Убийците, виждайки го повален, се нахвърлиха върху него и го мушкаха с камите си, докато не се убедиха, че наистина е мъртъв. Тази съдбоносна вест бе отнесена незабавно на майката и на жената на Феличе, а чрез тях достигна до вуйчо му кардинала.

Кардиналът, без да промени изражението си, без да прояви и най-малкото външение, накара да го облекат бързо и предостави богу самия себе си и тази нещастна душа (отлетяла тъй внезапно). След това отиде при племенницата си и с възхитителна тържественост и спокойствие възпря женските викове и плачове, които вече започваха да огласят цялата къща. Неговото влияние пред тези жени бе толкова неотразимо, че от този миг и дори когато изнасяха от къщата трупа, никой не видя и не чу от тях нищо, което да не отговаря на приетото в най-порядъчните семейства и при най-очакваната смърт. Колкото до самия кардинал Монталто, никой не откри у него дори и най-слаби признаци на скръб:

нищо не бе се променило в реда и външните прояви на живота му. Рим скоро се убеди в това — Рим, който следеше с обичайното си любопитство и най-малките действия на този тъй дълбоко оскърбен човек.

Случи се така, че още в деня след убийството на Феличе във Ватикана бе свикана консисторията на кардиналите. Всички в града смятаха, че поне в този първи ден кардинал Монталто ще се освободи от това свое обществено задължение. Там той трябваше да се яви пред очите на толкова любопитни свидетели! Всички щяха да наблюдават и най-малката проява на тази естествена слабост, която личност като него, заемаща високо място и стремяща се към друго, още по-високо, беше по-прилично да скрива; защото всеки ще се съгласи, че не подобава на онзи, който иска да се издигне над другите, да се покаже човек като всички останали.

Но хората, които мислеха така, се заблуждаваха, тъй като преди всичко, верен на навика си, кардинал Монталто се яви между първите в залата на консисторията, а след това вече и най-проницателните не можаха да открият у него какъвто и да било признак на човешка чувствителност. Напротив, той порази всички с отговорите си към онези свои колеги, които се опитаха да му поднесат съболезнованията си по повод ужасното събитие. Издръжливостта и привидната непоклатимост на душата му при такова жестоко нещастие станаха веднага главен предмет на разговорите в града.

Наистина няколко души от консисторията, по-обиграни в изкуството на дворцовия живот, отдадоха това привидно хладнокръвие не на липсата на чувствителност, а на уменията му да се прикрива; към това мнение скоро се присъединиха множеството придворни, тъй като по-изгодно е да не се показваш много дълбоко засегнат от обида, чийто автор несъмнено е могъща личност и следователно по-късно може да прегради пътя ти към върховния сан.

Каквато и да беше причината на тази привидна и пълна безчувственост, безспорно е, че тя изуми цял Рим и двора на Григорий XIII. Но да се върнем към консисторията, когато самият папа влезе в залата, където бяха събрани всички кардинали, и веднага устреми поглед в кардинал Монталто; всички видяха сълзи в очите на негово светейшество; колкото до кардинала, чертите на лицето му не загубиха обичайното си безстрастие.

Удивлението още повече нарасна, когато, пак в консисторията, кардинал Монталто на свой ред коленичи пред престола на негово светейшество, за да му докладва как е извършил възложената му работа, а папата, преди да му позволи да започне, не можа да сдържи риданията си. Когато най-сетне негово светейшество успя да заговори, той се опита да утеши кардинала, като му обеща бързо и строго възмездие за това тежко престъпление. Но кардиналът, след като благодари много смирено на негово светейшество, го помоли да не нарежда да правят издирвания за случилото се, уверявайки го, че от своя страна той прощава от сърце на убиеца, който и да е той. И незабавно след тази молба, изказана с много малко думи, кардиналът премина към подробностите на възложените му задачи, и то така, сякаш нищо особено не бе се случило.

Очите на всички кардинали, присъстващи на консисторията, бяха приковани в папата и Монталто; и макар че действително много трудно е да измамиш опитното око на придворните, никой не посмя да каже, че по лицето на кардинал Монталто се е изписало и най-слабото чувство при вида на сълзите в очите на негово светейшество, който, да си признаем, бе напълно неспособен да се владее. Тази удивителна безчувственост не измени на кардинал Монталто ни най-малко през цялото време на разговора му с негово светейшество. Така че папата бе изумен и щом консисторията приключи, не се въздържа и каза на кардинал де Сан-Систо, любимия му племенник: „*Veramte, costui e un gran frate!*“ (Този мъж наистина е велик монах.^[7])

Поведението на кардинал Монталто не се измени и през всички следващи дни. Както е обичаят, той прие посещенията за съболезнования на кардиналите, прелатите и римските принцове и пред никого, в каквито и отношения да се намираше с тях, не изказа нито дума на скръб или оплакване. Всеки път след кратки размишления за преходността на човешките дела, подкрепени със сентенции и текстове от Светото писание и от писанията на отците, той променяше бързо разговора и започваше да приказва за новините из града или за личните работи на своя събеседник, и то точно така, като че ли сам би желал да утеши своите утешители.

Рим с особено любопитство чакаше посещението, което трябваше да му направи принц Паоло Джордано Орсини, херцог ди Брачано, на когото мълвата приписваше смъртта на Феличе Перети.

Простите хорица смятаха, че не е възможно кардинал Монталто да се озове лице в лице с принца и да разговаря с него очи в очи, без да издаде по някакъв начин чувствата си.

В момента, когато принцът дойде при кардинала, на улицата и при вратата се беше струпала голяма тълпа; много придворни изпълваха всички стаи на къщата — толкова голямо беше любопитството им да видят лицата на двамата събеседници. Но никой не успя да забележи нищо особено в държането нито на единия, нито на другия. Кардинал Монталто направи всичко, което изискваше дворцовото приличие; придаде на лицето си забележим оттенък на веселие, а в начина, по който се обръщаше към принца, прозираше приветливост.

Минута след това принц Паоло се качи в каляската си и останал насаме с близките си придворни, не можа да се сдържи да не каже през смях: „*In fatto, e vero che costui e un gran frate!*“ (Да. Този мъж наистина е велик монах!) — сякаш искаше да потвърди правилността на думите, изплъзнали се от устата на папата няколко дни по-рано.

Проницателните хора отсъдиха, че поведението на кардинал Монталто в този случай разчиства пътя му към папския престол; тъй като мнението на мнозина беше, че поради характера си или от благочестие той не умее или не желае да навреди на когото и да било, макар и да има големи основания да се разгневи.

Феличе Перети не бе оставил писмено завещание в полза на жена си; следователно тя трябваше да се върне в бащиния си дом. Кардинал Монталто нареди да ѝ предадат преди заминаването дрехите, накитите и изобщо всички подаръци, които бе получила като жена на племенника му.

На третия ден след смъртта на Феличе Перети Витория, придружена от майка си, се настани в двореца на принц Орсини. Някои разправяха, че двете жени предприели тази стъпка поради личната си безопасност, тъй като, изглежда, *corte*^[9] ги заплашвали с обвинение, че убийството е било извършено с тяхно съгласие или най-малко, че са знаели за подготвяното престъпление; други предполагаха (и това, което стана по-късно, като че ли потвърди догадките), че двете жени са постъпили така с оглед на бъдещата сватба, тъй като принцът бил обещал на Витория да се ожени за нея веднага щом тя остане без съпруг.

Както и да е, нито тогава, нито по-късно, макар че всички се съмняваха във всички, не се разбра кой е убиецът на Феличе. Все пак повечето хора приписваха тази смърт на принц Орсини; всички знаеха, че той на времето беше влюбен във Витория и бе давал недвусмислени доказателства за чувствата си; а сватбата, която стана по-късно, бе сериозно указание за това, защото общественото положение на жената бе толкова по-ниско, че само тиранията на любовната страст можеше да я издигне до съпругеското равенство.^[10] Мнението на тълпата съвсем не се промени от едно писмо до губернатора на Рим, което бе разпространено скоро след случката. То бе написано от името на Чезаре Палантиери, млад необуздан човек, прокуден от града.

В това писмо Палантиери съобщаваше, че е излишно негова светлост да се мъчи другаде да търси виновника за смъртта на Феличе Перети, след като самият той е заповядал да го убият в резултат на някои разногласия, възникнали помежду им известно време преди това.

Мнозина мислеха, че убийството не е станало без съгласието на семейство Акорамбони; подозираха братята на Витория, които може би са били изкушени от честолюбиви мечти да се сродят с толкова могъщ и богат принц. Обвиниха най-вече Марчело, тъй като писмото, поради което нещастният Феличе бе излязъл от дома си, беше сериозна улика. Заговориха лошо за самата Витория, когато видяха, че се съгласява да живее в двореца Орсини като бъдеща съпруга толкова скоро след смъртта на мъжа си. Твърдяха, че е малко вероятно човек да се научи да си служи с по-малки оръжия, ако известно време поне не е боравил с по-големи.^[11]

Разследването на убийството се водеше от монсиньор Портичи, губернатор на Рим, съгласно заповедта на Григорий XIII. От разпитите се вижда само, че споменатият Доменико, по прякор Манчино, арестуван от *corte*, е направил самопризнание и без да бъде подлаган на изтезания, (*tormentato*), при втория разпит на 24 февруари 1582 година е дал следните показания:

„Че майката на Витория е станала причина за всичко и че тя е била подпомогната от камериерката си от Болоня, която веднага след убийството намерила убежище в крепостта Брачано (принадлежаща на принц Орсини, където *corte* не смеят да проникнат), а извършителите на престъплението били Макионе от Губио и Паоло Барка от Брачано,

lancie spezzate (войници) на един господар, чието име по уважителни причини не се споменава.“

Към тези *уважителни причини* се прибавиха, както може да се предположи, молбите на кардинал Монталто, който настояваше разследванията да не отиват много надалеч, и наистина за процес повече не стана дума. Манчино бе освободен от затвора с *precetto* (заповед) да се завърне направо в града, откъдето е дошъл, под угроза от смърт в случай на отклонение и да не го напуска без специално разрешение. Освободиха този човек през 1583 година в деня на св. Луиджи и тъй като на тази дата беше рожденият ден на кардинал Монталто, все повече се убеждавам, че въпросът е бил приключен така по негова молба. По време на управлението на слабоволния папа Григорий XIII подобен процес би могъл да има твърде неблагоприятни последици, при това без те да са от полза за когото и да било.

По този начин действията на *corte* бяха преустановени, но папа Григорий XIII въпреки това не пожела да даде съгласието си принц Паоло Орсини, херцог ди Брачано, да се ожени за вдовицата Акорамбони. След като наложи на Витория нещо като затвор, негово светейшество забрани на принца и на вдовицата да сключват брак помежду си без специално разрешение от него или от наследниците му.

Но Григорий XIII умря (в началото на 1585 година) и тъй като някои доктори по право, с които принц Паоло Орсини се посъветва, му отговориха, че считат заповедта анулирана след смъртта на този, който я е издал, принцът реши да се ожени за Витория преди избора на нов папа. Сватбата обаче не можа да стане веднага, както желаше принцът, отчасти поради това, че той искаше да получи съгласието на братята на Витория, а Отавио Акорамбони, епископ на Фосомброне, отказа да се съгласи, и отчасти поради това, че никой не вярваше изборът за наследник на Григорий XIII да стане толкова бързо. Факт е обаче, че бракосъчетанието се извърши в деня, когато за папа бе провъзгласен кардинал Монталто, пряко засегнат в тази история, сиреч на 24 април 1585 година, може би поради случайно съвпадение, а може би и защото принцът изпитваше удоволствие да покаже, че не се страхува от *corte* при управлението на новия папа, както и по времето на Григорий XIII.

Този брак оскърби дълбоко Сикст V (такова беше името, избрано от кардинал Монталто); той вече се бе разделил с начините на мислене, подобаващи на един монах, и бе възвисил душата си на висотата на сана, с който бог току-що го бе дарил.

Папата не прояви никакви признаци на гняв; но когато принц Орсини отиде заедно с тълпата римски благородници да му целуне крака с потайното намерение да прозре по изражението на светия отец какво би трябвало да очаква или от какво би трябвало да се опасява от страна на този човек, чийто характер бе толкова малко познат, принцът схвана, че вече не е време за шеги. Тъй като новият папа го изгледа по особен начин и не отговори нито дума на приветствието, което той му отправи, Орсини реши да разбере незабавно какви са намеренията на негово светейшество по отношение на него.

Чрез кардинал Фернандо Медичи (брат на първата му жена) и католическия посланик той помоли за аудиенция в папските покои; там се обърна към негово светейшество с добре обмислена реч и без да напомня за миналото, изказа радостта си от новия му сан, предлагайки му, като най-верен васал и служител, цялото свое имущество и всичките си сили.

Папата^[12] го изслуша необикновено сериозно и накрая му отговори, че той повече от когото и да било желае животът и деянията на Паоло Джордано Орсини да бъдат в бъдеще достойни за рода Орсини и за един истински християнски рицар; че колкото се отнася до държането му в миналото към Светия престол и към него самия, папата, най-добре това е известно на собствената му съвест; че въпреки всичко той, принцът, може да разчита на едно, а именно — че ако му е простил всичко, което може би е сторил срещу Феличе Перети и кардинал Монталто, то никога не би му простил онова, което в бъдеще би могъл да стори срещу папа Сикст; и следователно той го задължава незабавно да се върне и да изгони от дома и владенията си всички бандити (изгнаници) и злосторници, на които досега е давал убежище.

Сикст V оказваше особено въздействие с какъвто и тон да говореше, но когато се разгнеवेशе и започнеша да заплашва, очите му като че ли хвърляха мълнии. Истината е, че принц Паоло Орсини, свикнал открай време папите да се страхуват от него, бе принуден да размисли сериозно по своите работи след думите на папата, каквито

цели тринадесет години изобщо не беше чувал, така че щом излезе от двореца на негово светейшество, изтича при кардинал Медичи да му разкаже случилото се. После по съвета на кардинала реши да отпрати незабавно всички престъпници, на които бе дал убежище в двореца и владенията си, и се зае да измисли час по-скоро благовиден предлог, за да напусне незабавно страната, подчинена на властта на този решителен папа.

Трябва да кажем, че принц Паоло Орсини бе надебелял неимоверно; краката му бяха по-дебели от тялото на обикновен човек, а един от тези огромни крайници бе засегнат от болестта *lupa* (вълчица) — наречена така, понеже засегнатата част от тялото трябва да се налага с прясно месо; иначе ядовитата лимфа, като не намира мъртва плът, се нахвърля върху живата, която я заобикаля.

Под предлог, че е болен, принцът отиде на прочутите бани в Албано, близо до Падуа, област, подвластна на Венецианската република; замина с новата си съпруга към средата на юни. Албано бе за него сигурно пристанище, тъй като от много години насам домът Орсини бе свързан с Венецианската република чрез взаимни услуги.

Пристигнал в този край, където беше в безопасност, принцът мислеше само как да се наслади на удоволствията, които му предлагаха различните резиденции; за тази цел той нае три великолепни двореца: един във Венеция — двореца Дандоло на улица Зека; друг в Падуа — двореца Фоскарини на прекрасния площад Арена, и трети в Сало, на очарователния бряг на езерото Гарда: този дворец някога бе собственост на рода Сфорца Палавичини.

Венецианските сенатори (правителството на републиката) узнаха с удоволствие за пристигането на принца в техните владения и му предложиха веднага голяма *condotta* (сиреч значителна годишна сума, която принцът трябваше да използва, за да поддържа войска от две-три хиляди души под негово командване). Принцът се отърва много ловко от това предложение; той отговори на сенаторите, че макар по естествената и наследствена склонност в неговото семейство да чувства влечение да служи на светлейшата република, понеже сега е свързан с католически крал, смята, че не е уместно да приеме друго задължение. Този решителен отговор охлади доста чувствата на сенаторите. Отначало те възнамеряваха при пристигането му във Венеция да му устроят от името на населението много тържествен

прием; след отговора му прецениха, че може да пристигне като обикновено частно лице.

Принц Орсини, осведомен за всичко, реши да не отива във Венеция. Той беше вече близо до Падуа; направи едно отклонение през този очарователен край и с цялата си свита се отправи към къщата, подготвена за него в Сало на брега на езерото Гарда. Прекара там цялото лято в най-приятни и разнообразни забавления.

Когато настъпи времето да смени резиденцията си, принцът предприе няколко малки пътувания, след които му се стори, че вече не е способен да издържа умората както някога; уплаши се за здравето си; тогава реши да отиде за няколко дни във Венеция, но жена му Витория го възпря, като го убеди да остане в Сало.

Имаше хора, които мислеха, че Витория Акорамбони е схванала опасността, надвиснала над живота на съпруга ѝ, и че го е накарала да остане в Сало с намерението да го изведе по-късно извън пределите на Италия, например в някой свободен град в Швейцария; по този начин осигуряваше безопасност, в случай че принцът умре, и за себе си, и за своето лично богатство.

Не е известно дали тази догадка бе основателна или не, но всичко стана по друг начин, тъй като принцът, връхлетян от нов болезнен пристъп в Сало на 10 ноември, бе обзет от предчувствие за това, което щеше да се случи.

Беше му жал за жена му; тя щеше да остане сама в разцвета на младостта си с недобро име, без богатство, ненавиждана от управляващите кръгове в Италия, не особено обичана от рода Орсини и без никаква надежда за друг брак след неговата смърт. Като великодушен и честен благородник, той направи по собствена воля завещание, с което се помъчи да осигури бъдещето на тази нещастница. Остави ѝ в пари и накити голяма сума от сто хиляди пиастра^[13], плюс всички коне, каляски и мебели, които бе използвал по време на пътуването си. Остатъкът от имуществото си остави на единствения си син Вирджинио Орсини от първата му жена, сестра на Франческо I, велик херцог на Тоскана (същата, която заедно с братята ѝ уби за изневяра).

Но колко несигурни са човешките предвиждания! Разпорежданията, с които Паоло Орсини смяташе да осигури тази клета млада жена, се превърнаха за нея в нещастия и гибел.

На 12 ноември, след като подписа завещанието си, принцът се почувства малко по-добре. Сутринта на 13 му пуснаха кръв и лекарите, възлагайки надежда само на най-строга диета, предписаха болният да не приема никаква храна.

Но щом те излязоха от стаята, принцът поиска да му поднесат вечеря; никой не се осмели да му противоречи и той яде и пи както обикновено. Едва привършил вечерята, загуби съзнание и два часа преди залез слънце умря.

След тази внезапна смърт Витория Акорамбони, придружена от брат си Марчело и от целия двор на покойния принц, отиде в Падуа в двореца Фоскарини, близо до площад Арена — същия, който беше наел принцът.

Малко след пристигането ѝ при нея дойде брат ѝ Фламинио, който се ползваше с пълното благоволение на кардинал Фарнезе. Тогава тя предприе необходимите постъпки, за да ѝ бъдат изплатени даренията, направени от мъжа ѝ; те възлизаха на шестдесет хиляди пиастра, които трябваше да ѝ бъдат изплатени в срок от две години, независимо от зестрата и от всички скъпоценности и мебели, с които разполагаше. В завещанието си принц Орсини нареждаше да се закупи по избор на херцогинята, в Рим или някой друг град, дворец за десет хиляди пиастра и вила за шест хиляди; освен това желаше трапезата и прислугата ѝ да бъдат такива, каквито подхожда на жена от нейния ранг. Прислугата трябваше да се състои от четиридесет човека със съответстващ брой коне.

Синьора Витория възлагаше големи надежди на покровителството на принцовете от Ферара, Флоренция и Урбино и на кардиналите Фарнезе и Медичи, определени от покойния принц за изпълнители на завещанието му. За отбелязване е, че завещанието бе съставено в Падуа и предоставено на компетентността на господата Паридоло и Менокио, първи професори в тамошния университет и сега най-прочути юристи.

Принц Луиджи Орсини пристигна в Падуа, за да изпълни всичко необходимо във връзка с покойния херцог и вдовицата му, а след това да се представи на правителството на остров Корфу, където бе назначен за губернатор от светлейшата република.

Първото недоразумение между синьора Витория и принц Луиджи се породило по въпроса за конете на покойния херцог, за които

принцът казваше, че не са движимо имущество в обикновения смисъл на думата; херцогинята обаче доказа, че трябва да бъдат разглеждани като движимо имущество и реши да ги използва, докато бъде решен въпросът; тя представи за поръчител синьор Соарди от Бергамо, кондотиер^[14] на венецианската република, богат благородник, един от нейните най-видни граждани.

Изникна и друго недоразумение по повод известен брой сребърни съдове, които покойният херцог бе предал на принц Луиджи като залог срещу парична сума, заета от принца на херцога. Всичко бе разрешено чрез съда, тъй като херцогът на Ферара се грижеше разпорежданията на покойния Орсини да бъдат точно изпълнени.

Вторият спор бе решен в неделя на 28 декември.

На следната нощ четиридесет мъже влязоха в дома на синьора Акорамбони. Те бяха облечени в платнени дрехи с чудновата кройка и натъкмени така, че да не могат да ги познаят, освен може би по гласа; а когато се обръщаха един към друг, си служеха с прякори.

Потърсиха най-напред самата херцогиня и когато я намериха, един от тях каза:

— Сега трябва да умрете.

И без да се бави нито миг, още докато тя ги убеждаваше да я оставят да се помоли, той я прободде с тясна кама над лявата гръд и въртейки камата на различни страни, попита няколко пъти нещастницата дали докосва сърцето ѝ; накрая тя издъхна. В същото време другите търсеха братята на херцогинята, единият от които, Марчело, оцеля, понеже не го намериха в къщата; другият бе намушкан с нож стотина пъти. Убийците оставиха мъртвците на земята и цялата къща в плач и писъци; като заграбиха ковчежето, в което бяха скъпоценностите и парите, те си отидоха.

Вестта достигна бързо до управниците на Падуа; те направиха оглед на труповете и уведомиха властите във Венеция.

През целия понеделник се стичаха тълпи в двореца Фоскарини и в църквата на отшелниците — хората искаха да видят труповете. Любопитните бяха обзети от състрадание особено като виждаха колко красива е херцогинята; оплакваха гибелта ѝ *et dentibus fremebant* (и скърцаха със зъби) срещу убийците; но техните имена още не бяха известни.

Тъй като по редица важни улики *corte* заподозря, че престъплението е било извършено по нареждане или най-малкото със съгласието на принц Луиджи, извикаха принца на разпит. Той обаче се опита да влезе *in corte* (в съда), където се намираше достопочтеният капитан, със свита от четиридесет въоръжени мъже, затова му преградиха пътя и го помолиха да влезе само с трима-четирима души. Обаче точно когато те минаваха през вратата, другите се хвърлиха след тях, разблъскаха стражата и влязоха всички вътре.

Принц Луиджи застана пред многоуважаемия капитан и се оплака от оказания прием, като твърдеше, че никой владетел не се е отнасял така с него. След като капитанът го запитва знае ли нещо за смъртта на синьора Витория и за случилото се през изтеклата нощ, той отговори утвърдително и добави, че е разпоредил да уведомят правосъдието. Предложиха му да даде писмено показанията си; той отвърна, че хора от неговия ранг не са задължени да се съобразяват с подобна формалност, следователно не бива да бъдат разпитвани.

Принц Луиджи поиска разрешение да изпрати куриер във Флоренция с писмо до принц Вирджинио Орсини, за да го уведоми за процеса и за извършеното престъпление. Той показа едно измислено писмо, което не беше истинското, и получи съгласието на властта.

Куриерът обаче бе задържан извън града и най-грижливо претърсен; намериха писмото, което принцът бе показал, и второто писмо, скрито в ботушите; съдържанието на това писмо бе следното:

„До синьор Вирджинио Орсини

Славни синьоре,

Приведохме в изпълнение уговореното помежду ни, и то така, че успяхме да заблудим почтения господин Тондини (очевидно името на началника на *corte*, който бе разпитвал принца), поради което тук ме смятат за най-порядъчния човек на света. Извърших работата лично, така че изпратете незабавно известните ви хора“

Това писмо предизвика негодуванието на властите и те побързаха да го изпратят във Венеция; по тяхна заповед вратите на града бяха затворени, а стените — охранявани денонощно от войници. Беше

издадена заповед, предвиждаща сурово наказание за всеки, който знае убийците и не съобщава за тях на правосъдието. На тези от убийците, които издадат някой от своите, обещаваха помилване и дори парично възнаграждение. Но към седем часа в навечерието на Рождество (24 декември, към полунощ) Алоизио Брагадини пристигна от Венеция с широки пълномощия от сената и с нареждането да арестува живи или мъртви, каквото и да струва това, принц Луиджи и всички негови хора.

Споменатият синьор авогадор^[15] Брагадини, началникът на стражата и подестът^[16] се събраха в крепостта.

Заповядаха, под страх от бесило (*della force*), на цялата пеша и конна милиция да се яви въоръжена около къщата на принц Луиджи, намираща се в съседство с крепостта и опряна до църквата „Свети Августин“ на площад Арена.

На другия ден (Коледа) в града бе разлепен указ, който приканваше синовете на св. Марко да притичат с оръжие до дома на синьор Луиджи; тези, които нямаха оръжие, се призоваваха в крепостта, където щяха да им дадат колкото искат оръжие; указът обещаваще възнаграждение от две хиляди дуката на онзи, който предаде на съда жив или мъртъв поменатия синьор Луиджи и петстотин дуката за всеки един от неговите хора. Освен това заповядваше никой да не се приближава невъоръжен до къщата на принца, за да не пречи на онези, които ще се сражават, в случай че той предприеме нападение.

В същото време поставиха крепостни оръдия, мортири и тежка артилерия върху старите градски стени срещу къщата на принца; толкова оръдия подредиха и върху новите стени, от които се виждаше задната страна на къщата. Откъм тази страна бяха разположили кавалерията, така че да може да се придвижи свободно, ако се наложи. По бреговете на реката натрупаха пейки, шкафове, каруци и други предмети, които да образуват преграда. Смятаха, че по този начин ще могат да попречат на движението на обсадените, ако си наумят да тръгнат в сгъстени редици срещу тях. Тази преграда трябваше също да защитава артилеристите и войниците срещу аркебузите на обсадените.

Накрая в реката, срещу къщата на принца и около нея, поставиха лодки с хора, въоръжени с мускети и други оръжия, годни да сплашат

неприятеля, в случай че се опита да нападне; същевременно издигнаха барикади по всички улици.

По време на тези приготовления пристигна писмо, в което със съвършено благопристойни изрази принцът се оплакваше, че го смятат за виновен и се държат с него като с враг и дори като с бунтовник, и то още преди да са проучили въпроса. Това писмо бе съчинено от Ливерото.

На 27 декември трима благородници от първенците на града бяха изпратени от градските власти при синьор Луиджи, който имаше при себе си в къщи четиридесет бивши войници, опитни във военното дело. Завариха ги, като се укрепяват с греди и намокрени дюшеци, приготвяйки аркебузите си.

Тези трима благородници заявиха на принца, че властите са решили да го заловят, убеждаваха го да се предаде, прибавяйки, че ако го направи, преди да са се впуснали в сражение, би могъл да се надява на снизхождение от тяхна страна. На това синьор Луиджи отговори, че преди всичко трябва да махнат стражата около къщата му и тогава той ще се яви пред управниците, придружен от двама-трима свои хора, за да разговаря по въпроса, но само при условие да го оставят свободен да се върне в къщата си, когато пожелае.

Пратениците взеха тези предложения, написани собственоръчно от него, и се върнаха при магистратите, които отхвърлиха условията, особено след като се посъветваха с достопочтения Пио Енеа и други присъстващи благородници. Пратениците се върнаха отново при принца и му съобщиха, че ако не се предаде без уговорки, къщата му ще бъде срината от артилерията; на това той отговори, че предпочита да умре, отколкото да се подчини.

Управниците дадоха сигнал за сражение и макар че можеха да разрушат почти изцяло къщата само с един залп, предпочетоха в началото да действат по-предпазливо с надеждата обсадените да се предадат.

Това мнение надделя и така на св. Марко бяха спестени много пари, които щяха да бъдат похарчени за възстановяване на разрушените части на обсадения дворец; все пак този план не получи всеобщо одобрение. Ако хората на синьор Луиджи не се бяха поколебали и се бяха втурнали извън къщата, успехът щеше да бъде много несигурен. Те бяха стари, опитни войници; не им липсваха нито

муниции, нито оръжие, нито смелост и главно — имаха най-голям интерес да победят: разбира се, по-добре беше, дори в случай на поражение, да умрат от изстрел на аркебуза, отколкото от ръката на палача. Впрочем с кого имаха те работа? С едни нещастници, неопитни в боравенето с оръжие, които ги обсаждаха; в такъв случай властите щяха да се разкаят за милостивостта и естествената си доброта.

Така започнаха да обстрелват колонадата, която подкрепяше фасадата на къщата; после, стреляйки все по-високо, разрушиха задната стена. През това време хората отвътре отговаряха с изстрели на аркебузи, но без особен успех, освен дето раниха в рамото един гражданин.

Синьор Луиджи крещеше разпалено: „На бой! На бой! Война! Война!“ Той организираше отливането на куршуми от калаени съдове и от оловните решетки на прозорците. Заплашваше да предприеме нападение, но обсаждащите взеха мерки и придвижиха напред оръдията от най-голям калибър.

При първия залп голяма част от къщата се срина и някой си Пандолфо Леупрати от Камерино падна сред развалините. Той бе смел мъж и известен бандит. Бяха го пропъдили от владенията на светата църква, а за главата му бе обявена награда от 400 пиастра от високоблагородния синьор Вители заради смъртта на Винченцо Вители, нападнат в собствената му кола и убит с аркебузи и ками от споменатия Пандолфо и неговите другари по заповед на принц Луиджи Орсини. Зашеметен от падането, Пандолфо нямаше сили да мръдне; един от прислужниците в сената — Каиди Листа пристъпи към него с пистолет в ръка, отсече смело главата му с нож и побърза да я отнесе в крепостта и да я предаде на властите.

Малко по-късно друг залп срина още една част от стената на къщата, а заедно с нея падна граф де Монтемелино от Перуджа и умря сред развалините, разкъсан от гюлето.

След това от къщата излезе един човек някой си полковник Лоренцо, благородник от Камерино, голям богаташ, който много пъти бе давал доказателства за храброст и когото принцът високо ценеше. Той бе решил да умре, след като си отмъсти; опита се да гръмне с пушката си, но още докато се мъчеше да възпламени аркебузата, случи се, може би по волята божия, тя да засече и в този миг един куршум прониза тялото му. Изстрела даде един клетник, репетитор в

училището в Сан-Микеле. Докато той се приближи да отсече главата на убития, за да спечели наградата, изпревариха го други, по-пъргави и главно по-силни, които взеха кесията, пояса, пушката, парите и пръстените на полковника и му отрязаха главата.

Гибелта на хората, в които имаше най-голямо доверие, смути принц Луиджи и той очевидно престана да предприема каквито и да било действия.

Синьор Филенфи, негов домоуправител и секретар в цивилно облекло, даде от балкона знак с бяла кърпичка, че се предава. Той излезе на улицата и съгласно военния обичай Анселмо Суардо, военачалник от градските власти, *под ръка* го отведе в крепостта.

Разпитан незабавно, той заяви, че няма никаква вина за случилото се, тъй като пристигнал едва в навечерието на Коледа от Венеция, където бил изпратен за няколко дни по работа от принца.

Запитаха го колко хора има при себе си принцът; той отговори: „Двадесет-тридесет души.“

Запитаха го за имената им, той отговори, че между тях има осмина или десетима с благороден произход, които се хранели като него на една маса с принца, и техните имена той знае, докато другите, скитници и авантюристи, постъпили неотдавна при принца, познавал съвсем слабо.

Назова имената на тринадесет души, между тях брата на Ливерото.

Малко след това оръдията, разположени върху градските стени, започнаха да действат. Войниците заеха позиция в къщите, долепени до къщата на принца, за да попречат на неговите хора да избягат. Гореупоменатият принц, който се бе излагал на същите опасности, както онези двама, за чиято смърт разказахме, каза на заобикалящите го да се държат, докато не видят написана от него бележка с уговорения знак; след това се предаде на споменатия по-горе Анселмо Суардо. И понеже не можеха да го отведат с кола, както бе заповедта, поради голямата тълпа и барикадите, издигнати по улицата, решиха да върви пеш.

Той вървеше обкръжен от хората на Марчело Акорамбони; непосредствено до него вървяха синьорите кондотиери, Анселмо Суардо и други военачалници и градски благородници, всички силно въоръжени. Зад тях следваше многочислен отряд въоръжени граждани

и войници. Принц Луиджи крачеше облечен в тъмни дрехи, с кинжал на хълбока, метнал по много елегантен начин плаща си. Той каза с усмивка, изпълнена с презрение: „Ако бях се сражавал!“ — с което даваше да се подразбере, че сигурно би победил. Озовал се пред градските власти, той поздрави отначало, след това каза:

— Господа, аз съм пленник на този благородник — той посочи синьор Анселмо — и съм много огорчен от случилото се, но то не зависеше от мен.

Началникът на стражата бе заповядал да му отнемат кинжала, който той носеше на хълбока си, принцът се облегна на един парапет и започна да реже ноктите си с ножичката, която намери там.

Запитаха го за имената на хората, които се намират в дома му; той спомена между другите полковник Ливерото и граф Монтемелино, за които вече стана дума по-горе, прибавяйки, че би дал десет хиляди пиастра като откуп за единия от тях, а за другия бил готов да даде дори живота си. Поиска да го затворят в помещение, подходящо за човек като него. След като се уговориха, той написа собственоръчно на хората си да се предадат и им изпрати като знак пръстена си. Каза на синьор Анселмо, че му дава шпагата и пушката си с молба, като намери тези оръжия в къщата му, да си послужи с тях от любов към него, тъй като те са оръжия на благородник, а не на прост войник.

Войниците влязоха в къщата, претърсиха я грижливо и незабавно направиха проверка на хората на принца, които се оказаха тридесет и четирима; след това ги отведоха двама по двама в затвора на двореца. Мъртвите оставиха плячка на кучетата и побързаха да изпратят във Венеция отчет за всичко.

Откриха, че мнозина от войниците на принц Луиджи, съучастници в престъплението, не бяха налице; забраниха да им се дава убежище, като заплашиха нарушителите с разрушаване на къщите и конфискуване на имуществото им; който ги издаде, щеше да получи петдесет пиастра. Така успяха да заловят мнозина.

От Венеция изпратиха фрегата в Кандиа със заповед до синьор Латино Орсини да се завърне незабавно по много важна работа; предполага се, че ще му отнемат службата.

Вчера сутринта на св. Стефан, всички очакваха да видят как ще бъде наказан принц Луиджи или да чуят, че е бил удушен в затвора; и всички бяха удивени, че не стана нищо подобно, тъй като такава птица

не бива да се държи дълго в кафез. Но на следната нощ процесът се състоя и на св. Иван, малко преди зазоряване стана известно, че споменатият синьор е бил удушен и е умрял както подобава. Тялото му бе пренесено незабавно в катедралата, придружено от свещениците на тази църква и от монасите-йезуити. Оставиха го целия ден върху една маса посред църквата, за да послужи за зрелище на народа и за огледало на неопитните.

На другия ден тялото бе пренесено във Венеция, както той бе наредил в завещанието си, и там бе погребано.

В събота обесиха двамина от неговите хора; първият — Фурио Саворняно, бе важна личност, другият беше някакъв мерзавец.

В понеделник, който беше предпоследният ден на казаната година, обесиха тринадесет души, мнозина от които благородници; други двама, капитан Сплендиано и граф Паганело, бяха преведени през площада и измъчвани през това време с нажежени клещи. Когато пристигнаха до лобното място, пребиха ги, строшиха главите им, а телата им нарязаха на парчета, още докато бяха почти живи. Тези мъже бяха благородници и преди да се отдадат на злодейство — много богати. Казват, че граф Паганело убил синьора Витория Акорамбони с жестокостта, за която бе вече разказано. На това възразяват, че в писмото, което бе цитирано по-горе, принц Луиджи удостоверява, че е свършил работата собственоръчно; може би твърди това от тщеславие, подобно на онова, което прояви в Рим, устройвайки убийството на Вители, или пък за да заслужи още по-голямата благосклонност на принц Вирджинио Орсини.

Преди да му нанесат смъртоносния удар, няколко пъти намушкаха граф Паганело с нож под лявата гръд, за да докоснат сърцето му, както той самият бе постъпил с оная нещастна жена.

Вследствие на това от гърдите му сякаш рукна река от кръв. За голяма изненада на всички, той живя така повече от половин час. Беше четиридесет и пет годишен мъж, излъчващ голяма сила.

Бесилките се издигат още, за да накажат оставащите деветнадесет човека в първия следпразничен ден. Но тъй като палачът е извънредно изморен, а народът не може да се съвземе от гледката на толкова смърт, екзекуцията се отлага за два дена. Всички смятат, че едва ли някой ще бъде пощаден. От хората, свързани с принц Луиджи, ще направят изключение може би само за синьор Феленфи, неговия

домоуправител, който полага отчаяни усилия — и това действително е важно за него — да докаже, че няма никакво участие в престъплението.

Никой, дори сред най-възрастните граждани на Падуа, не си спомня някога по-справедлива присъда, лишила от живот изведнъж толкова хора. И сенаторите (от Венеция) си завоюваха добро име и слава сред най-цивилизованите народи.

(ПРИБАВЕНО ОТ ДРУГА РЪКА)

Франческо Филенфи, секретар и *maestro di casa*^[17] бе осъден на петнадесет години затвор. Виночерпецът (*coppiere*) Онорио Адами от Фермо, както и други двама — на една година затвор; седмина бяха изпратени на каторга, оковани във вериги, и най-сетне седем бяха пуснати на свобода.

[0] Стендал е започнал да се занимава с тази хроника през март 1833. Той дори е възнамерявал първоначално да направи от нея роман, подобен на „Червено и черно“, за което свидетелства една негова бележка в полето на италианския манускрипт. Впоследствие, преценявайки ограничените възможности на материала, той решава да го преработи в новела. Продиктувал е текста ѝ през август 1836, а го е публикувал за пръв път в „Revue des deux mondes“ март 1837. ↑

[1] В 1530 година флорентинското население прогонило херцозите Медичи и провъзгласило в града република. С помощта на папа Климент VII и войските на император Карл V след дълга обсада те отново успели да завладеят Флоренция през 1530. ↑

[2] Формат на печатарския лист (итал.). ↑

[3] Сикст V (1585–1590) — римски папа. Произхождал от обеднелия род Перети; в 1570 станал кардинал Монталто. След смъртта на Григорий XIII (1585) бил избран за папа. Фанатично настроен, той жестоко преследвал ересите и се стремил всячески да разшири папската власт. ↑

[4] Доколкото си спомням, в Милано, в Амброзианската библиотека^[5], се пазят сонети, както и други стихове на Витория Акорамбони, изпълнени с много изящество и чувство. Впоследствие били написани не лоши сонети по повод на нейната странна съдба.

Изглежда, че тя е притежавала и талант, както грация и красота. — Б.а. ↑

[5] *Амброзианската библиотека* — прочута миланска библиотека, в която са събрани множество редки книги и древни ръкописи. Основала е в 1602 година; получила е своето название по името на първия християнски архиепископ на Милано св. Амброзий, който се счита за покровител на града. ↑

[6] Така се наричал въоръженият отряд, натоварен да бди над обществената безопасност — жандармите и полицейските агенти през 1580. Командвал ги началник, наричан *барджело*, който бил лично отговорен за изпълнението на заповедите на монсиньор римския губернатор (полицейски префект). — Б.а. ↑

[7] Намек за лицемерието, което злите езици приписват на монасите. Сикст V е бил просещ калугер, преследван в своя орден. Вж. животоописанието му от Григорио Лети^[8], забавен историк, който лъже не повече от другите. Феличе Перети е бил убит през 1580 година; вуйчо му станал папа през 1585. — Б.а. ↑

[8] *Грегорио Лети* (1630–1701) — италиански историк и литератор, автор на редица трудове по история на Италия, между които: „За непотизма в Рим“, „Животът на Сикст V, римски папа“. ↑

[9] *Corte* не се осмелявали да проникнат в двореца на един принц. — Б.а.

Corte (итал.) — съдийско-полицейска власт в Рим. ↑

[10] Първата жена на принц Орсини, от която той имал един син на име Вирджинио, е била сестра на Франческо I, велик херцог на Тоскана, и на кардинал Фернандо Медичи. Със съгласието на братята ѝ той я погубил, понеже завързала някаква любовна интрига. Такива са законите на честта, донесени в Италия от испанците. Незаконните връзки на една жена оскърявали колкото нейния мъж, толкова и братята ѝ. — Б.а. ↑

[11] Намек за обичая да се бият с шпага и с кама. — Б.а. ↑

[12] Сикст V, папа от 1585 година, тогава шестдесет и осем годишен, управлявал пет години и четири месеца; той е имал паразителна прилика с Наполеон. — Б.а. ↑

[13] Около 2 000 000 франка през 1837 година. — Б.а. ↑

[14] *Кондотиер* — предводител на отряд от наемници в Италия през XIV — XV век. Кондотиерите са играли важна роля в

политическия живот на страната. ↑

[15] *Авогадор* — венецианско длъжностно лице, осъществяващо прокурорски надзор. ↑

[16] *Подест* (podesta — итал.) — в средните векове градски глава, най-висшето административно лице в италианския град. ↑

[17] Домоуправител (итал.). ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.